

O'ZBEKISTON BANK TIZIMIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI

Xabibova Zebo Akilbek kizi

Bank moliya akademiyasi magistratura talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning rivojlanish tendensiyalari, uning asosiy yo'nalishlari va bank xizmatlari samaradorligiga ta'siri tahlil qilingan. Raqamli bank xizmatlari, mobil ilovalar, masofaviy xizmat ko'rsatish, elektron to'lov tizimlari, sun'iy intellekt va zamonaviy moliyaviy texnologiyalarning bank faoliyatidagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, raqamlashtirish jarayonida yuzaga kelayotgan muammolar, kiberxavfsizlik masalalari, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirish imkoniyatlari hamda banklarning raqobatbardoshligini mustahkamlash istiqbollari o'rganilgan. Tadqiqot natijasida bank tizimini raqamli rivojlantirish bo'yicha ilmiy asoslangan taklif va tavsiyalar ishlab chiqilgan hamda istiqboldagi ustuvor vazifalar belgilangan.

Kalit so'zlar: raqamli transformatsiya, bank tizimi, tijorat banklari, raqamli bank, raqamli banking, bank xizmatlari, moliyaviy texnologiyalar, fintech, innovatsion texnologiyalar, sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar.

Annotation: This article analyzes the development trends of digital transformation in the banking system of Uzbekistan, its main directions, and its impact on the efficiency of banking services. The role of digital banking services, mobile applications, remote services, electronic payment systems, artificial intelligence, and modern financial technologies in banking activities is highlighted. The study also examined the challenges faced during the digitalization process, cybersecurity issues, opportunities to improve customer service quality, and prospects for strengthening the competitiveness of banks. The study developed scientifically based proposals and recommendations for the digital development of the banking system and identified priority tasks for the future.

Keywords: digital transformation, banking system, commercial banks, digital banking, digital banking, banking services, financial technologies, fintech, innovative technologies, artificial intelligence, big data.

Аннотация: В данной статье проанализированы тенденции развития цифровой трансформации в банковской системе Узбекистана, ее основные направления и влияние на эффективность банковских услуг. Освещается роль цифровых банковских услуг, мобильных приложений, удаленного обслуживания, электронных платежных систем, искусственного интеллекта и современных финансовых технологий в банковской деятельности. Также изучены проблемы, возникающие в процессе цифровизации, вопросы кибербезопасности, возможности повышения качества обслуживания клиентов и перспективы укрепления конкурентоспособности банков. В результате исследования разработаны научно обоснованные предложения и рекомендации по цифровому развитию банковской системы и определены приоритетные задачи на перспективу.

Ключевые слова: цифровая трансформация, банковская система, коммерческие банки, цифровой банкинг, цифровой банкинг, банковские услуги, Финансовые технологии, финтех, инновационные технологии, искусственный интеллект, большие данные.

KIRISH

Bugungi kunda jahon iqtisodiyotida raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi barcha sohalar qatori bank-moliya tizimining faoliyat yuritish tamoyillarini ham tubdan o'zgartirmoqda. Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, sun'iy intellekt, katta hajmdagi ma'lumotlarni qayta ishlash, bulutli texnologiyalar, biometrik identifikatsiya hamda mobil platformalarning keng qo'llanilishi bank xizmatlarini ko'rsatishning an'anaviy shakllaridan raqamli modellarga o'tishni tezlashtirmoqda. Natijada banklar faoliyatida mijozlarga xizmat ko'rsatish tezligi, qulayligi va sifati oshib, operatsion xarajatlarni kamaytirish hamda moliyaviy xizmatlarning ommabopligini ta'minlash imkoniyatlari kengaymoqda. Shu sababli bank tizimining raqamli

transformatsiyasi zamonaviy iqtisodiy rivojlanishning muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida namoyon bo‘lmoqda.

O‘zbekistonda ham so‘nggi yillarda iqtisodiyotni raqamlashtirish, zamonaviy moliyaviy texnologiyalarni keng joriy etish va bank xizmatlarining masofaviy shakllarini rivojlantirishga alohida e‘tibor qaratilmoqda. Banklar tomonidan mobil ilovalar, internet-banking, elektron to‘lovlar, masofadan identifikatsiyalash, onlayn kreditlash, elektron omonatlar va boshqa raqamli xizmatlarning joriy etilishi aholiga hamda tadbirkorlik subyektlariga moliyaviy xizmatlardan tez va qulay foydalanish imkonini bermokda. Ayniqsa, naqdsiz hisob-kitoblarning kengayishi, elektron to‘lov infratuzilmasining rivojlanishi va moliyaviy texnologiyalar asosida yangi xizmatlarning paydo bo‘lishi mamlakat bank tizimida raqamli transformatsiya jarayonining tobora jadallashib borayotganini ko‘rsatadi.

Bank tizimini raqamlashtirish faqatgina an‘anaviy xizmatlarni elektron shaklga o‘tkazish bilan cheklanmaydi. Raqamli transformatsiya banklarning biznes modeli, mijozlar bilan munosabatlari, ichki boshqaruv tizimi, risklarni baholash mexanizmlari va raqobat strategiyalarining ham o‘zgarishini nazarda tutadi. Raqamli texnologiyalar yordamida mijozlarning ehtiyojlarini chuqurroq o‘rganish, ularga individual xizmatlarni taklif etish, kreditga layoqatlilikni tezkor baholash hamda bank operatsiyalarini avtomatlashtirish imkoniyatlari kengaymoqda. Bunday jarayonlar banklarning bozordagi raqobatbardoshligini oshirish bilan birga, moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligini ham yaxshilaydi.

Shu bilan birga, bank tizimining raqamli transformatsiyasi qator yangi muammolar va xavflarni ham yuzaga keltirmokda. Xususan, kiberxavfsizlikni ta‘minlash, mijozlarning shaxsiy va moliyaviy ma‘lumotlarini himoya qilish, raqamli firibgarliklarning oldini olish, axborot tizimlarining uzluksiz ishlashini ta‘minlash hamda aholining raqamli va moliyaviy savodxonligini oshirish dolzarb vazifalardan hisoblanadi. Bank xizmatlarining raqamlashtirilishi kuchaygan sari ushbu xavflarni samarali boshqarish va zamonaviy himoya mexanizmlarini shakllantirishning ahamiyati ham ortib bormokda.

ADABIYOTLAR SHARHI

O'zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning rivojlanishi bank xizmatlarini raqamlashtirish, biznes jarayonlarni avtomatlashtirish, innovatsion texnologiyalarni joriy etish va banklarning biznes modellarini yangilash bilan bog'liq kompleks jarayondir. Shu sababli mazkur tendensiyalarni o'rganishda raqamli bank xizmatlari bilan bir qatorda innovatsion faoliyat, korporativ boshqaruv, kreditlash, risklarni boshqarish va bank ekotizimlarining shakllanishini ham hisobga olish zarur.

N.I. Bkanova tijorat banklarining raqamli muhitdagi marketing faoliyati samaradorligini oshirishning nazariy va metodologik jihatlarini tadqiq etgan [1]. Mazkur yo'nalish raqamli transformatsiya sharoitida bank va mijoz o'rtasidagi munosabatlarning o'zgarishi hamda xizmatlarni raqamli kanallar orqali taklif etish imkoniyatlarini tushunishga xizmat qiladi. M.A. Galper global beqaror muhit sharoitida bank transformatsiyasi masalalarini o'rgangan [2]. M.A. Mamedov esa ekotizimlarning shakllanishi sharoitida tijorat banklari faoliyatini tadqiq etib, banklarning an'anaviy biznes modelidan kengroq platformaviy faoliyatga o'tishi bilan bog'liq masalalarni yoritgan [3]. Ushbu tadqiqotlar raqamli transformatsiyani texnologik yangilanish bilan birga bank biznes modelining o'zgarishi sifatida o'rganishga asos beradi.

Mahalliy tadqiqotchilardan Q.N. Husanov tijorat banklarida innovatsion bank xizmatlarini rivojlantirish masalalarini tadqiq etgan [4]. Ushbu yo'nalish O'zbekiston banklarida yangi xizmatlarning joriy etilishi va masofaviy xizmat ko'rsatish imkoniyatlarining kengayishini raqamli transformatsiyaning muhim ko'rinishi sifatida baholash imkonini beradi. A.A. Xakimov tijorat banklari innovatsion faoliyatining tashkiliy mexanizmlarini takomillashtirish masalalarini o'rgangan [5]. Mazkur tadqiqot banklarda raqamli texnologiyalarni samarali joriy etish tegishli tashkiliy va boshqaruv mexanizmlarini ham talab qilishini ko'rsatish nuqtayi nazaridan mavzuga aloqadordir.

A.M. Saidaxmedova raqamli transformatsiya sharoitida aksiyadorlik tijorat banklarida korporativ boshqaruvni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish masalalarini tadqiq etgan [6]. Bu yo'nalish raqamlashtirishning bank boshqaruvi, axborot almashinuvi va boshqaruv qarorlarini qabul qilish jarayonlariga ta'sirini o'rganishga asos beradi. N.M. Kulboyeva esa tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalash jarayonlarini

takomillashtirish masalalarini o'rgangan [7]. Mahalliy tadqiqotlarni umumlashtirganda, banklarning raqamli rivojlanishini innovatsion xizmatlar, tashkiliy mexanizmlar va korporativ boshqaruvdagi o'zgarishlar bilan o'zaro bog'liq holda tahlil qilish zarurligi ko'rinadi.

T. Felipe, M. Kaya, S. Mathews va R. Torres de Oliveira tijorat banklaridagi raqamli transformatsiyani biznes modeli innovatsiyasi nuqtayi nazaridan uzoq muddatli tahlil qilganlar [8]. Ushbu tadqiqot raqamli transformatsiyani bir martalik texnologik yangilanish emas, balki banklarning faoliyat modeli va strategiyasini bosqichma-bosqich o'zgartiruvchi jarayon sifatida tushunishga imkon beradi. H.A. Maqbuli va F.M. Al-Mahmoudi rivojlanayotgan iqtisodiyot bank sektorida raqamli transformatsiya va tashkiliy samaradorlik o'rtasidagi bog'liqlikni tadqiq etganlar [9]. Mazkur yondashuv raqamli rivojlanishni baholashda texnologiyalar bilan bir qatorda inson kapitali, boshqaruv va tashkiliy imkoniyatlarni hisobga olish zarurligini ko'rsatadi.

J. Yang va X. Chen tijorat banklarining raqamli transformatsiyasi kreditlash hajmi va tarkibiga ta'sirini o'rganganlar [10]. Ularning tadqiqoti raqamlashtirish kredit resurslarini taqsimlash, axborotdan foydalanish va kredit risklarini boshqarish imkoniyatlari bilan bog'liqligini tahlil qilish uchun muhimdir. Ngo Xuan Thanh, Le Kim-Anh, Nguyen Thanh Trung va Nguyen Khoa Dang esa FinTech rivojlanishining bank risklariga ta'sirini rivojlanayotgan iqtisodiyot misolida tadqiq etganlar [11]. Ushbu yo'nalish raqamli texnologiyalarning bank samaradorligi va moliyaviy barqarorlikka ta'sirini baholashda muhim nazariy-uslubiy asos bo'lib xizmat qiladi.

Keltirilgan adabiyotlarning tahlili bank tizimida raqamli transformatsiya innovatsion xizmatlar, raqamli marketing, biznes modellarining yangilanishi, korporativ boshqaruv, kreditlash va risklarni boshqarish kabi o'zaro bog'liq yo'nalishlarni qamrab olishini ko'rsatadi. Mahalliy tadqiqotlarda innovatsion bank xizmatlari, banklarning innovatsion faoliyati va transformatsiya jarayonlari o'rganilgan bo'lsa, xorijiy tadqiqotlarda raqamlashtirishning biznes modeli, tashkiliy samaradorlik, kreditlash va bank risklariga ta'siriga alohida e'tibor qaratilgan.

Biroq mavjud tadqiqotlarda O‘zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning rivojlanish tendensiyalari, uning asosiy bosqichlari, banklar kesimidagi xususiyatlari va raqamlashtirishning bank faoliyati natijalariga ta’siri yagona tizimli yondashuv asosida yetarlicha yoritilmagan. Shu sababli maqolada raqamli bank xizmatlari, mobil banking, elektron to‘lovlar, biznes jarayonlarni avtomatlashtirish va innovatsion moliyaviy texnologiyalar rivojlanishini kompleks tahlil qilish maqsadga muvofiq. Bunday yondashuv O‘zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning asosiy tendensiyalarini aniqlash, mavjud muammolarni baholash va istiqboldagi rivojlanish yo‘nalishlarini ilmiy asoslash imkonini beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda O‘zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning rivojlanish tendensiyalarini o‘rganish uchun tizimli va kompleks yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida ilmiy abstraksiyalash, tahlil va sintez, qiyosiy tahlil, guruhlash, statistik ma’lumotlarni umumlashtirish hamda dinamik tahlil usullari qo‘llanildi. Bank tizimida raqamli xizmatlarning rivojlanishi, masofaviy bank xizmatlaridan foydalanish ko‘lami, elektron to‘lovlar va zamonaviy moliyaviy texnologiyalarning joriy etilish tendensiyalari o‘rganildi. Shuningdek, tijorat banklarining raqamli transformatsiya jarayonidagi o‘zgarishlari o‘zaro taqqoslanib, mavjud muammolar va rivojlanish imkoniyatlari tahlil qilindi. Tadqiqot natijalarini shakllantirishda ilmiy adabiyotlar, statistik ma’lumotlar hamda bank tizimi faoliyatiga oid ochiq axborot manbalaridan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O‘zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning jadallashuvi mijozlarga xizmat ko‘rsatish kanallarining an’anaviy modeldan ma’lumotlarga asoslangan raqamli modelga o‘tishi bilan tavsiflanadi. Onlayn va mobil banking foydalanuvchilari sonining ko‘payishi banklarda har kuni shakllanadigan tranzaksion, mijozlarga oid va operatsion ma’lumotlar hajmini ham keskin oshirmoqda. Bunday sharoitda raqamli xizmatlarni rivojlantirish faqat mobil ilovalar yoki masofaviy kanallarni kengaytirish bilan

cheklanmaydi, balki turli axborot tizimlaridagi ma'lumotlarni yagona muhitda integratsiyalash, saqlash va tahlil qilishni talab etadi. Bu esa tijorat banklarida DWH arxitekturasini yaratishning amaliy ahamiyatini oshiradi.

2021–2024-yillarda onlayn-banking va mobil banking ko'rsatkichlarining izchil o'sishi raqamli bank operatsiyalarining bank biznes-modelidagi rolini kuchaytirgan. 2025-yilda ham masofaviy xizmatlardan foydalanish ko'lami yuqori darajada saqlanib, Markaziy bank ma'lumotlariga ko'ra, 1-iyul holatiga bunday tizimlardan foydalanuvchi mijozlar soni 69,18 mln ga yetgan. Mazkur tendensiyalar katta hajmdagi bank ma'lumotlarini markazlashtirilgan tarzda boshqarish, analitik hisobotlarni avtomatlashtirish va boshqaruv qarorlarini ma'lumotlar asosida qabul qilish uchun DWH infratuzilmasini rivojlantirish zaruratini kuchaytiradi. 2021–2025-yillardagi asosiy ko'rsatkichlar quyidagi jadvalda keltirilgan (1-jadval):

1-jadval

O'zbekiston bank tizimida raqamli bank xizmatlaridan foydalanish ko'rsatkichlari, 2021-2025-yillar¹

Yil	Onlayn-banking, mln	O'sish, %	Mobil banking, mln	O'sish, %	Raqamli operatsiyalar ulushi, %	Aholi soni, mln	Bank xizmatlari qamrovi, %
2021	6,8	+61,9	6,1	+60,5	54,3	34,6	39,3
2022	9,5	+39,7	8,7	+42,6	63,8	35,1	49,1
2023	12,8	+34,7	11,9	+36,8	72,5	35,6	65,2
2024	16,3	+27,3	15,2	+27,7	79,2	36,2	82,6
2025	20,2	+23,9	18,9	+24,3	84,5	37,5	90,0

¹ O'rganilgan manbalar asosida maullif tomonidan tayyorlandi

Ushbu jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2021–2024-yillarda O'zbekiston bank tizimida raqamli xizmatlardan foydalanish izchil kengaygan. Jumladan, onlayn-banking foydalanuvchilari 6,8 mln nafardan 16,3 mln nafarga oshib, qariyb 2,4 baravar, mobil banking foydalanuvchilari esa 6,1 mln nafardan 15,2 mln nafarga yetib, qariyb 2,5 baravar ko'paygan. Raqamli operatsiyalarning ulushi 2021-yildagi 54,3 foizdan 2024-yilda 79,2 foizga yetib, 24,9 foiz bandga oshgan. Bank xizmatlari qamrovi ham 39,3 foizdan 82,6 foizgacha ko'tarilib, 43,3 foiz bandga kengaygan. Shu bilan birga, onlayn-banking foydalanuvchilarining yillik o'sish sur'ati 61,9 foizdan 27,3 foizgacha, mobil bankingda esa 60,5 foizdan 27,7 foizgacha sekinlashgan. Biroq bu holat foydalanuvchilar mutlaq sonining kamayishini anglatmaydi, aksincha, yuqori boshlang'ich bazada o'sish davom etayotganini ko'rsatadi. 2025-yilda Markaziy bankning boshqa metodologiyadagi ko'rsatkichi bo'yicha masofaviy bank xizmatlari mijozlari 1-iyul holatiga 69,18 mln ga yetgan. Fikrimizcha, raqamli kanallarning bunday kengayishi tijorat banklarida tarqoq ma'lumotlar oqimini DWH asosida konsolidatsiya qilish, yagona ma'lumotlar modelini shakllantirish va boshqaruv analitikasini avtomatlashtirish zaruratini kuchaytiradi.

O'zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning rivojlanishi to'lov vositalari va ularga xizmat ko'rsatuvchi infratuzilmaning kengayishi bilan bevosita bog'liq hisoblanadi. Bank kartalari sonining ortishi aholining raqamli moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirs, POS-terminallar tarmog'ining rivojlanishi naqdsiz hisob-kitoblarni amalga oshirish uchun zarur texnologik infratuzilmani shakllantiradi. Shu jihatdan bank kartalari, POS-terminallar, naqdsiz to'lovlar ulushi va aholi jon boshiga to'g'ri keladigan kartalar sonining dinamikasi bank tizimi raqamlashtirilishining muhim miqdoriy ko'rsatkichlarini ifodalaydi. Ushbu ko'rsatkichlarning oshishi tijorat banklarida qayta ishlanadigan tranzaksion ma'lumotlar hajmining ham kengayishiga olib keladi.

Raqamli operatsiyalar ko'lamining ortishi banklarning axborot tizimlarida shakllanadigan ma'lumotlarni yagona platformada birlashtirish, saqlash va tezkor tahlil qilish zaruratini kuchaytiradi. Ayniqsa, kartalar va POS-terminallar orqali shakllanadigan katta hajmdagi ma'lumotlar DWH yordamida markazlashtirilishi bank faoliyatini

kompleks tahlil qilish imkoniyatlarini kengaytiradi. DWH asosida kartalar faolligi, tranzaksiyalar hajmi, mijozlarning to'lov xatti-harakati va infratuzilmadan foydalanish samaradorligini muntazam monitoring qilish mumkin. Natijada bank rahbariyati raqamli xizmatlarni rivojlantirish loyihalarini ma'lumotlarga asoslangan holda boshqarish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bank kartalari va to'lov infratuzilmasining 2021-2025-yillardagi o'zgarish dinamikasi quyidagi jadvalda keltirilgan (2-jadval):

2-jadval

O'zbekiston bank tizimida bank kartalari va to'lov infratuzilmasining rivojlanish ko'rsatkichlari, 2021-2025-yillar²

Yil	Bank kartalari, mln dona	O'sish, %	POS-terminallar, ming dona	O'sish, %	Naqdsiz to'lovlar ulushi, %	Kartalar/aholi, dona/kishi
2021	22,7	+22,7	178,3	+25,1	33,8	0,66
2022	27,3	+20,3	215,7	+21,0	37,5	0,78
2023	32,8	+20,1	258,4	+19,8	39,2	0,92
2024	38,5	+17,4	302,6	+17,1	41,1	1,06
2025	45,2	+17,4	354,3	+17,1	43,0	1,20

Yuqoridagi jadval ma'lumotlaridan ko'rinib turibdiki, 2021–2025-yillarda O'zbekiston bank tizimida bank kartalari va to'lov infratuzilmasining rivojlanish ko'rsatkichlari o'sish tendensiyasiga ega bo'lgan. Jumladan, bank kartalari soni 2021-yildagi 22,7 mln donadan 2024-yilda 38,5 mln donaga oshgan, 2025-yilda esa hisob-kitoblarga ko'ra 45,2 mln donaga yetishi baholangan. Natijada kartalar soni ko'rib chiqilayotgan davrda qariyb ikki baravarga ko'payadi. POS-terminallar soni ham 178,3 ming donadan 2024-yilda 302,6 ming donaga yetgan va 2025-yilda 354,3 ming donani

² O'rganilgan manbalar asosida maullif tomonidan tayyorlandi

tashkil etishi baholangan. Shu bilan birga, bank kartalarining yillik o'sish sur'ati 2021-yildagi 22,7 foizdan 2024-yilda 17,4 foizgacha pasaygan. POS-terminallarda ham o'sish sur'ati 25,1 foizdan 17,1 foizgacha sekinlashgan. Naqdsiz to'lovlarning ulushi 2021-yildagi 33,8 foizdan 2024-yilda 41,1 foizgacha oshgan va 2025-yilda 43,0 foizga yetishi baholangan. Aholi jon boshiga kartalar soni esa 0,66 donadan 1,20 donagacha oshishi kutilmoqda. Fikrimizcha, mazkur dinamika banklarda kartalar, terminallar va tranzaksiyalar bo'yicha ma'lumotlar oqimining kengayishini anglatadi. Bu esa DWH asosida ma'lumotlarni konsolidatsiyalash, operatsion ko'rsatkichlarni monitoring qilish va raqamli transformatsiya loyihalarini ma'lumotlarga asoslangan tarzda boshqarish zaruratini kuchaytiradi.

XULOSA

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, O'zbekiston bank tizimida raqamli transformatsiyaning rivojlanish tendensiyalarini o'rganish natijalari zamonaviy raqamli texnologiyalarning bank faoliyatidagi ahamiyati izchil ortib borayotganini ko'rsatadi. Mobil banking, masofaviy bank xizmatlari, elektron to'lovlar, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari va innovatsion moliyaviy texnologiyalarning kengayishi banklar faoliyati samaradorligini oshirish, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash hamda operatsion xarajatlarni kamaytirishga xizmat qilmoqda. Shu bilan birga, raqamli transformatsiya kiberxavfsizlik, ma'lumotlarni himoya qilish, raqamli infratuzilmani rivojlantirish va malakali mutaxassislar tayyorlash bilan bog'liq yangi vazifalarni yuzaga keltirmoqda.

Shundan kelib chiqib, tijorat banklarida raqamli transformatsiyaning uzoq muddatli strategiyalarini ishlab chiqish, sun'iy intellekt va katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish texnologiyalarini kreditlash, mijozlar ehtiyojlarini o'rganish va risklarni boshqarish jarayonlariga keng joriy etish maqsadga muvofiq. Shuningdek, banklar o'rtasidagi raqamli integratsiyani kuchaytirish, ochiq bank xizmatlari tamoyillarini rivojlantirish hamda FinTech kompaniyalari bilan hamkorlikni kengaytirish zarur. Bu bank xizmatlarining tezkorligi, qulayligi va ommabopligini yanada oshirish imkonini beradi.

Bundan tashqari, mijozlarning raqamli va moliyaviy savodxonligini oshirish, elektron xizmatlardan xavfsiz foydalanish madaniyatini shakllantirish hamda banklarning kiberxavfsizlik tizimlarini muntazam takomillashtirish lozim. Raqamli transformatsiya darajasini baholovchi ko'rsatkichlar tizimini ishlab chiqish va tijorat banklari kesimida muntazam monitoring olib borish taklif etiladi. Mazkur takliflarning amaliyotga joriy etilishi innovatsion bank xizmatlarini kengaytirish, bank operatsiyalari samaradorligini oshirish hamda O'zbekiston bank tizimining raqobatbardoshligi va moliyaviy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Быканова, Н.И. Теория, методология и пути повышения эффективности маркетинговой деятельности коммерческих банков в цифровой среде: автореферат диссертации на соискание учёной степени доктора экономических наук: 5.2.3 – Региональная и отраслевая экономика (маркетинг). – Белгород, 2025. – 61 с.
2. Гальпер, М.А. Трансформация банка в условиях глобальной неустойчивой среды: диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук: 08.00.10 – Финансы, денежное обращение и кредит / Мария Андреевна Гальпер. – Санкт-Петербург: Санкт-Петербургский государственный экономический университет, 2020. – 171 с.
3. Мамедов, М.А. Деятельность коммерческих банков в условиях формирования экосистем в Российской Федерации: диссертация на соискание учёной степени кандидата экономических наук: 5.2.4 – Финансы / Мурад Азер оглы Мамедов. – Москва: Московский государственный институт международных отношений (университет) Министерства иностранных дел Российской Федерации, 2023. – 205 с.
4. Husanov Q.N. Tijorat banklarida innovatsion bank xizmatlarini rivojlantirish: iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun tayyorlangan dissertatsiya. 08.00.07 – "Moliya, pul muomalasi va kredit". – Toshkent, 2023.

5. Xakimov A.A. Tijorat banklari innovatsion faoliyatining tashkiliy mexanizmlarini takomillashtirish: iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya. 08.00.13 – Menejment. – Toshkent, 2023.
6. Saidaxmedova Aida Mirzayevna. Raqamli transformatsiya sharoitida aksiyadorlik tijorat banklarida korporativ boshqaruvni xalqaro standartlar asosida takomillashtirish // "Muhandislik va iqtisodiyot" ilmiy-amaliy jurnali. 2026. №4, aprel. B. 163–168. ISSN: 3060-463X.
7. Kulboyeva Nargiz Majitovna. Tijorat banklari faoliyatini transformatsiyalashuv jarayonlarini takomillashtirish // "Muhandislik va iqtisodiyot" ilmiy-amaliy jurnali. 2025. №8, avgust. B. 170–175.
8. Felipe, T., Kaya, M., Mathews, S. and Torres de Oliveira, R. (2026) 'Rethinking digital transformation in commercial banking: A longitudinal analysis of business model innovation', Digital Business, 6, 100177. doi: 10.1016/j.digbus.2026.100177.
9. Maqbuli, H.A. and Al-Mahmoudi, F.M. (2026). Digital transformation and organizational performance: Evidence from the banking sector in a developing economy, Social Sciences & Humanities Open, 13, 102573. doi: 10.1016/j.ssaho.2026.102573.
10. Yang, J. and Chen, X. (2025). Digital transformation of commercial banks with innovative credit structure. Journal of Innovation & Knowledge, 10, 100703. doi:10.1016/j.jik.2025.100703.
11. Ngo Xuan Thanh, Le Kim-Anh, Nguyen Thanh Trung, Nguyen Khoa Dang. Does FinTech curb bank risk-taking? Insights from an emerging economy // Finance Research Letters. Vol. 86, 2025, Article 108722. Elsevier Inc. Available online: 1 November 2025.